

بررسی نقش بیماری های ناشی از آسیب اجتماعی و تاثیر آن در زندگی جوانان

تهیه و تنظیم:

آقای دکتر غلامرضا عسگری

خانم سعیده میرزائی

نقش آسیب‌های اجتماعی در سلامت روان نوجوانان

نوجوانی یکی از مهم‌ترین و پرارزش‌ترین دوران زندگی هر فرد محسوب می‌شود. بر اساس تعریف سازمان جهانی، دوره نوجوانی به گروه سنی ۱۰ تا ۱۹ سالگی اطلاق می‌شود. با توجه به این واقعیت که نوجوانان، جوانان و پدران و مادران فردا هستند، پرداختن به مسایل بهداشتی آنها (به خصوص بهداشت روان) نه فقط برای خود آنها بلکه برای خانواده‌ها، جامعه و نسل آینده سودمند است و در برنامه توسعه هر کشوری باید به مسایل آنها پرداخت.

نوجوانان و آسیب‌های اجتماعی

همه ما در جامعه با معضلات و آسیب اجتماعی کم و بیش آشنایی داریم معضلاتی همچون روابط پرخطر، طلاق، مصرف انواع مخدرها، فشارهای روانی خانواده‌ها و روابط فرا زناشویی و مواردی دیگر از این قبیل، از جمله آسیب‌های اجتماعی می‌باشند که در اغلب مواقع با اضطراب و افسردگی همراه می‌باشد و یا منجر به آن می‌شود.

آسیب اجتماعی

آسیب اجتماعی به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌شود که در چهارچوب اصول اخلاقی و قواعد رسمی و غیر رسمی جامعه‌ی محل فعالیت کنشگران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی و یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبرو می‌گردد.

تبیین روانشناختی کثرت‌فشاری‌های اجتماعی

اختلال روانی:

اختلال روانی یعنی عدم توانایی روانشناختی فرد در مقابله واقع بینانه و موثر با سختی‌های معمول زندگی. کسانی که دچار اختلال روانی هستند هنجارهای اجتماعی را نقض میکنند.

در زمینه ارتباط رفتارهای مجرمانه و اختلال روانی در طول دهه‌های گذشته تحقیقات زیادی انجام شده است.

جان بالبی روانشناس کودک ادعا میکند که محرومیت کودک از مادر در سال‌های اول زندگی باعث رفتارهای ضد اجتماعی میشود.

کلاین علت آسیب‌های اجتماعی را اضطراب شدید میداند.

وینیکات عدم توجه و نگرانی راجع به خود و دیگران را در ارتباطات اجتماعی یکی از علت‌های آسیب اجتماعی میداند

مهم‌ترین راه‌های ایجاد آرامش مطلوب روانی در نوجوانان:

الف) تفریح‌های سالم

ب) تقویت مطالعه

ج) ورزش

د) یاد خداوند

برای سازگاری مطلوب نوجوانان باید نیازهای اساسی او برآورده شود. این نیازها عبارتند از: امنیت، نیاز به عشق و علاقه، نیاز به همنشینی و نیاز به رضایت از خود.

فقر ریشه آسیب ها

هر چند «فقر» به طور ذاتی یک مشکل و آسیب محسوب می شود اما این لزوماً به این معنا نیست تمام افرادی که زیر خط فقر زندگی می کنند، افرادی نابسامان و مشکل ساز برای اجتماع هستند.

مشکلات اقتصادی، تامین نشدن نیازهای جسمی و روانی اغلب زمینه ای برای بروز و ظهور مشکلات اجتماعی دیگری است. فقر یکی از علل اجتماعی پیدایش بزهکاری و ارتکاب انحرافات اجتماعی نوجوانان و جوانان است. نداشتن بضاعت مالی مکفی خانواده ها و ناتوانی در پاسخگویی به نیازهای طبیعی و ضروری مانند فراهم ساختن امکانات تحصیلی و پوشاک مناسب، زمینه ساز بروز ناراحتی های روحی، افسردگی، انزواطلبی و مسایل دیگر شده و موجب می شود این افراد برای التیام ناراحتی های ناشی از مشکلات خود به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، به اقداماتی دست بزنند و برای رهایی از گرفتاریها، مرتکب اعمال ناشایست شوند

بیماری هایی که میتواند در فرد میزان کژ رفتاری و آسیب اجتماعی را بیشتر کند عبارت است:

- ❖ روان پریشی شامل: اسکیزوفرنی - مانیک
- ❖ اختلالات روانی عضوی شامل: دمانس - آلزایمر - صرع
- ❖ اختلالات شخصیت شامل: پارانوئیدی - نمایشی - مرزی - ضد اجتماعی

سرقت

- ❖ تعریف سرقت:
- ربودن مال غیر
- برداشتن چیزی از دیگری بدون رضایت او
- گرفتن و بردن مال و پول کسی به زور یا مکر و فریب
- راه های پیشنهادی برای کاهش سرقت:
- از بین بردن فقر و تهیدستی در جامعه

- کنترل و مراقبت پدر و مادر در مورد دوستان ناباب و به طور کلی دوستان فرزندان
- نظام آموزش و پرورش باید طوری طراحی شود که نوجوانان با کار و فعالیت های اجتماعی آشنا سازد
- تغییر محیط اجتماعی
- مبارزه ی مداوم با رشد بی رویه ی مشاغل کاذب
- ایجاد اشتغال برای بیکاران و جلوگیری از ولگردی و اجرای بیمه ی دوران بیکاری
- پرورش اعتقادات مذهبی

روسپی گری و انحراف جنسی

- روسپی گری:
- روسپی زن یا دختری است که به خاطر پول و برای ارضای جنسی مرد به او تسلیم شود. در این کار نه اختیار انتخاب داشته باشد و نه از نظر جنسی حظی ببرد

عوامل موثر در افزایش روسپی گری

۱. فقر و گرسنگی
 ۲. مهاجرت و شهر گرایی
 ۳. بیکاری
 ۴. فریب و اعتماد بیجا
 ۵. اعتیاد به مواد مخدر و الکل
 ۶. بی سوادى و عدم آگاهی
- پیامد: افسردگی و اضطراب و احساس پوچی و افکار مرگ‌پیماد: افسردگی و اضطراب و حالات مرتبط با آن ، احساس پوچی و افکار مرگ و خودکشی، روابط اجتماعی مختل ، فروپاشی کانون گرم خانواده و مشکلات کاری، آبنده ای گنگ و مبهم و بیماریهایی مثل ایدز و هیپاتیت.

نابهنجاری جنسی

انحراف جنسی: به هر نوع ارضای جنسی که مورد نکوهش قرار بگیرد و بلافاصله به فرد احساس ندامت دست بدهد.

۱. سادیسم جنسی
۲. مازوخیسم جنسی
۳. تماشاگری جنسی
۴. انحراف حیوان خواهی (زوفیلی)
۵. انحراف مرده خواهی (نکروفیلی)
۶. یادگار پرستی (فتیشیسم)
۷. مالش دوستی
۸. نمایش گری یا عورت نمایی (اگزیبیشینیزم)
۹. مبدل پوشی جنسی (ترانسوتیزم)
۱۰. بچه بازی (پدوفیلی) و...

شیوه های پیشگیری و مبارزه

۱. تضمین امنیت اقتصادی واجتماعی افراد جامعه و مبارزه با تورم
۲. کنترل مهاجرت های بی رویه به شهر های بزرگ و تامین امکانات شغلی و رفاهی در روستاها
۳. فقر زدایی وافزایش امکانات در آمد زایی
۴. ایجاد خانه های امن برای پذیرش زنان و دختران بی پناه
۵. مبارزه ی مستمر با اعتیاد به مواد مخدر
۶. تسهیل ازدواج جوانان

۷. مراقبت بعد از خروج روسپیان از مراکز باز پروری

اعتیاد

اعتیاد به مواد مخدر :

مسمویت تدریجی یا حادی که به علت استعمال مداوم یک دارو اعم از طبیعی و ترکیبی ایجاد می شود و به حال شخص و اجتماع زبان آور باشد

فرایند اعتیاد :

۱. مرحله ی آشنایی

۲. مرحله ی میل به افزایش مواد

۳. مرحله ی اعتیاد

متأسفانه امروزه در جامعه ما مصرف مواد مخدر خطرناک از قبیل تریاک، هروئین، کوکائین، حشیش یا ماری جوانا و ال. اس. دی - مخصوصاً در بین نوجوانان و جوانان - دائماً در حال افزایش است و شبکه بین‌المللی قاچاق مواد مخدر و سوادگران مرگ بی شرمانه دام اعتیاد را در همه جا می‌گسترانند

در اکثر جوامع، جوانان سالم ۱۵ تا ۲۰ ساله‌ای که برای کسب تجربه و یا در اثر معاشرت با دوستان نامناسب و یا معتادان به استفاده از مواد مخدر پرداخته‌اند، بیشترین طیف افراد معتاد را از نظر مبنا تشکیل می دهند.

این گروه به علت نداشتن پشتوانه خانوادگی و تربیت صحیح و از روی حس کنجکاوی و همچنین در اثر معاشرت با کسانی که آنها را به استفاده از داروی مخدر تشویق می کنند، برای اولین بار مواد مخدر را تجربه نموده و دچار اعتیاد به مواد مخدر می شوند

متاسفانه بسیاری از جوانان به علت احساس درماندگی، ناکامی، عدم کفایت و همینطور برای رهایی از تنهایی و فشار روانی معتاد می شوند که رهایی از این نوع اعتیاد به سادگی میسر نیست.

همچنین، تعداد زیادی از فرزندان طلاق به عنوان کسانی که از تربیت صحیح برخوردار نیستند به شکل قابل توجهی مستعد گرفتار شدن در دام اعتیاد به مواد مخدر هستند

نقش خانواده در پیشگیری از اعتیاد فرزندان

بی شک خانواده تاثیر عمیقی در رشد کودک دارد و شخصیت او را پی ریزی می کند. اگر محیط خانواده سالم باشد کودک مهر و محبت یاد میگیرد و دارای اعتماد به نفس و احساس مسئولیت می شود.

بررسی های متعدد نشان از آن دارد که اگر کودک مورد توجه خانواده واقع نشود و از خانواده طرد شود و یا بالعکس، اگر بیش از حد مورد توجه و حمایت واقع شود، آماده ی کجروی، ناسازگاری و تجاوز به حقوق دیگران خواهد شد. کودکانی که در محیط خانه پذیرفته نشده اند و با محرومیت عاطفی و فقدان مهر مادری روبرو بوده اند، محبت و عواطف دیگران را احساس نمی کنند و با ترک خانه و مدرسه و ناسازگاری با جامعه، رفتار خصمانه بروز می دهند. این افراد فاقد قدرت سازش می شوند و سرنوشت خوبی در انتظار آنان نیست

عوارض روانی و عوارض خانوادگی:

بر هم خوردن تعادل روانی، عدم توجه به اصول و مقررات جامعه، ضعف اراده، از بین رفتن احساس مسوولیت، ایجاد احساسات خصومت زا، بیقراری، عصیانگری، اضطراب دائم و احساس بی کفایتی و تنهایی، اختلال در خواب، بروز انواع بیماری ها و اختلالات روانی.

نابسامانی خانوادگی، محدود شدن روابط خانوادگی، عدم تربیت صحیح فرزندان، خشونت در خانواده، آفت سطح فرهنگ اجتماعی و اقتصادی خانواده، گسترش طلاق و کاهش آمار ازدواج

عوارض اجتماعی و اقتصادی

عدم احساس مسوولیت نسبت به خانواده و جامعه، سطحی و تصنعی شدن روابط اجتماعی و دوری از پیوندهای مستحکم عاطفی، گسترش جرم و جنایت، نشر بیماری های واگیر و خطرناک مثل ایدز و هیپاتیت، محروم شدن نسل آینده از تربیت صحیح و ایجاد مشاغل کاذب

هزینه بالای استعمال موادمخدر، هزینه درمان و نگهداری معتادان، کاهش راندمان کار، وقوع آتش سوزی های بزرگ، هزینه های مبارزه با ورود موادمخدر به داخل کشور، هزینه قضات و دادگاه ها در این خصوص، هزینه اجرای طرح های تحقیقاتی و تشکیل سمینارها

بیماری های جسمی و روانی ناشی از مصرف مواد

۱. مواد مخدر مخاط دهان را ملتهب میسازد
۲. کار دستگاه عصبی را در سطوح مختلف تغییر می دهد
۳. موجب تنبل شدن کبد گردیده و موجب بیماری یرقان و اثرات ناگوار بر دستگاه گوارش می گردد
۴. سبب کم یا متوقف شدن میل جنسی می شود و در زنان ایجاد کننده نازایی است
۵. موجب التهاب مزمن در تارهای صوتی حنجره می گردد

راه های پیشنهادی برای کاهش آسیب اعتیاد

۱. آگاه ساختن فرزندان
۲. غنی سازی اوقات فراغت جوانان
۳. برقراری رابطه ی عاطفی در خانواده
۴. تشویق فرزندان به فرایض دینی
۵. کنترل راه های مرزی کشور
۶. آموزش عمومی
۷. آموزش به خانواده

عوامل رشد بزهکاری جوانان در جامعه

جوان، به خاطر وضعیت جسمی و روحی و جسارت و بی تجربگی آماده هر کاری است و حتی آنان که با فکر و اندیشه و راهنمایی دیگران دست به کاری می زنند؛ ممکن است از روی کنجکاوی گذارشان به راه های خلاف کشیده شود و در چنین حال و اوضاعی زمینهبزای مفسده و انحراف و گناه فراهم می شود و آنان ناخواسته در لبه پرتگاه سقوط و انحراف قرار می گیرند. تورم، بیکاری و توزیع ناعادلانه ثروت و نواقص موجود در نهادهای اقتصادی منجر به ناهنجاریهای مختلف اجتماعی میشود. بحرانهای اقتصادی در توزیع عادلانه ثروت به منزله مهمترین عامل ایجاد کننده فقر و پیامدهای ناشی از آن به شمار می رود، بحرانهای اقتصادی دربرانگیختن نوجوانان و جوانان به سرقت و انحرافات دیگر تأثیر قابل توجهی دارد. از دیگر عوامل انحراف و بزهکاری در

نوجوانان به شمار می رود. همچنین دادن پول فراوان به فرزندان و استفاده از تفریحات مختلف موجب عدم درک ارزش پول برای آنان خواهد شد. از سوی دیگر، عادت به تفریح و خوشگذرانی ذوق کار و کوشش را از آنان سلب میکند. در این صورت، چنانچه آدم بیکار باشد و حرفهای نداشته باشد، منحرف شده و برای تأمین امیال خود ناچار راه بزهکاری را در پیش خواهد گرفت.

از جمله علل افزایش آسیبهای اجتماعی و بزهکاری در بین جوانان:

- از هم گسیختگی خانواده و دوری از پدر و مادری دلسوز

- کم رنگ شدن ارزش های اخلاقی، اجتماعی

- نداشتن آگاهی لازم در خصوص بازار کار

- فقر فرهنگی

- بحران اقتصادی و تورم

- بیکاری و عدم رضایت شغلی

- توزیع ناعادلانه ثروت و نواقص موجود در نهادهای اقتصادی

- عدم آموزشهای مناسب

- عادت به تفریح و خوشگذرانی

- عدم استفاده صحیح از اوقات فراغت

نقش آموزشهای فنی و حرفه ای در امر کاهش آسیب های اجتماعی و بویژه بزهکاری جوانان:

- پر کردن هدفمند اوقات فراغت جوانان.

- توانمند سازی جوانان از طریق ارائه آموزشهای مهارتی فنی و حرفه ای با توجه به نیاز جامعه.

- زمینه ای بر ای ورود جوانان به اجتماع و جلوگیری از انزوا و افسردگی آنان.

- فرهنگ سازی در استفاده از تکنولوژی های جدید مانند اینترنت.

- ایجاد افقی روشن جهت احراز شغلی مناسب .

- افزایش امید به زندگی از طریق افزایش سطح مهارتی

طلاق:

طلاق بر انحلال یک ازدواج رسمی در زمانی که طرفین هنوز در قید حیات اند و بعد از آن آزادند که دوباره ازدواج کنند دلالت می کند

علل و انگیزه های طلاق:

۱. مشکلات مالی
۲. عدم توافق اخلاقی و ناسازگاری های جنسی
۳. عدم علاقه زوجین به همدیگر
۴. دخالت دیگران به ویژه خانواده ها
۵. سوء ظن - عدم تمکین - اعتیاد - زیاده طلبی
۶. بیکاری

عواقب و پیامدهای ناشی از طلاق

۱. بزهکاری کودکان ونوجوانان
۲. فحشاء
۳. پرخاشگری و ناسگاری کودکان و فرار از منزل
۴. افت تحصیلی
۵. خودکشی زن یا شوهر و حتی کودکان
۶. کاهش میل به ازدواج در افراد دیگر خانواده

راه های پیشنهادی برای کاهش احتمال وقوع طلاق:

۱. ازدواج در سن ۲۵ و بالاتر برای مردان و ۲۰ سال و بالاتر برای دختران
۲. مدت زمان لازم برای شناخت طرفین
۳. تایید ازدواج توسط خانواده ها
۴. شبیه بودن سوابق زندگی زوج ها
۵. دارا بودن مذهب یکسان

افسردگی و خودکشی از مهمترین تاثیرات آسیب ها :

نشانه شناسی افسردگی:

۱- در سطح شناختی: احساس بی ارزشی، کاهش تمرکز و حافظه، ناتوانی در تصمیم گیری.

۲- در سطح بدنی: نشانه هایی مانند افزایش یا کاهش خواب، اشتها، وزن، میل جنسی و نشانه های روان تنی

۳- در سطح هیجانی و عاطفی: احساس بدبختی، خلأ، شرمساری، گناه، عدم عاطفه به دوستان و خانواده در آن شخص بروز می کند.

۴- سطح انگیزشی: کاهش تمایل به مشارکت در فعالیت های زندگی و مرگ اندیشی

خودکشی:

خودکشی: هر حالتی از مرگ اطلاق می شود که نتیجه ی مستقیم و غیر مستقیم عملی باشد که شخص قربانی آن را انجام داده و از نتیجه ی عملش آگاه بوده است

انواع خودکشی:

۱. دگر خواهانه (خود را برای گروه فدا می کند)
۲. خود خواهانه
۳. جبری (ناشی از بی قدرتی است)

علل و انگیزه های خودکشی:

۱. اختلالات روانپزشکی
۲. مسائل اجتماعی
۳. مسائل جسمانی

۴. مسائل اقتصادی

۵. تجربه های تلخ دوران کودکی

راههای پیشنهادی در کاهش خودکشی

۱. توجه جدی به نشانه های گفتاری فرد در مورد اینکه خودم را خواهم کشت

۲. ارجاع بیمار به روانشناس و روانپزشک برای دریافت مداخلات درمانی

۳. تقویت روحیه ی دینی

۴. وجود یک تیم همکاری کننده اعم از پزشک و روانشناس و مددکار و....

۵. بهبود شرایط اقتصادی و مالی

۶. آموزش مهارت های زندگی به خانواده ها

ماهواره ، فضای مجازی و آسیبهای اجتماعی ناشی از آنها

در عصر حاضر ابزارهای متعددی برای اطلاع رسانی به وجود آمده اند که از آن میان وسایلی چون تلفن همراه، اینترنت

و ماهواره در زندگی انسان ها نقش بارزتری پیدا کرده اند، ماهواره به دلیل تأثیرگذاری و تحول بیشتر در رأس اینها قرار دارد که به واسطه کیفیت برتر و هزینه کمتر عملاً توانسته به صورت گسترده در دسترس همگان قرار گرفته و کاربران بسیاری را در سطح جهان به خود جلب کند

ماهواره عامل ترویج خشونت و بی رحمی در جامعه:

وجود برنامه ها، سریال ها و مسابقات خشنی چون مشت زنی و کشتی کج و غیره و فیلم های وحشتناک به تدریج به ترویج و اشاعه بی رحمی، خشونت، و وحشت در جامعه منتهی می شود. آثار مخرب اینگونه برنامه ها به تدریج در

زندگی افرادی که به تماشای آنها مشغول اند بروز یافته و زندگی انسانی را از حالت مهربانی و عطف به وحشی‌گری و قساوت مبدل می‌سازد. همچنین در اثر مشاهده فیلم‌های ترسناک روح و روان انسان لطمه و آسیب می‌بیند و بیماری‌های روانی در جامعه افزایش پیدا می‌کند

القاء و ایجاد شک و شبهه در اعتقادات دینی

از دیگر مضرات ماهواره القاء و ایجاد شک و شبهه در اعتقادات دینی است. آنچه به وضوح بر اکثریت برنامه‌های ماهواره‌ای سایه افکنده است شبهه‌افکنی در اعتقادات دینی مسلمانان است. اینگونه برنامه‌ها باعث تزلزل فکری در جوانان شده و زمینه بی‌اعتقادی در آنها را فراهم می‌سازد. همچنین سبب تاثیر پذیری افکار و قلوب جوانان جامعه از فرهنگ غرب با تمام خوبی‌ها و بدی‌هایش می‌شود. امروزه در این واقعیت شکی نیست که روان انسان از محیط اطراف تاثیرپذیر است، لذا با توجه به اینکه قدرت غالب رسانه‌ای در دست غربی‌هاست به این خاطر کسانی هستند که ذهن و اندیشه جوانان مسلمان را نشانه گرفته‌اند و برنامه‌ها و تبلیغات خود را با مهارت خاصی تولید می‌کنند و به شیوه‌ای کاملاً نامحسوس اما مداوم، اهداف خود را بر روح و روان جوانان جامعه پیاده کرده و درصدد تخریب ایمان افراد جامعه برمی‌آیند

راهکار:

از این رو شایسته است که آگاهان و دلسوزان جامعه برای دفع این هجوم فرهنگی هر چه سریعتر وارد عرصه شده و از دو راه زیر فرهنگ دینی خودمان را تقویت بخشیم:

الف) - از طریق تألیف کتاب و مقالات علمی و برگزاری جلسات پرسش و پاسخ و هم اندیشی، کنفرانس و ... برای افزایش بصیرت جمعی

ب) - از طریق ایجاد سایت‌ها و پایگاه‌های اینترنتی و امکانات دنیای مجازی، و دعوت از اساتید بزرگ دینی و علمی جهان اسلام برای پاسخگویی به شبهات موجود.

منابع:

- قاسم پور ، وحید - آسیب های اجتماعی و راه کارهای برون رفت از آن - انتشارات هیمه
- سید محمدی، یحیی - راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی DSM-5
- فرجاد ، محمد حسین - آسیب های اجتماعی - نشر علم
- افروز ، غلامعلی، (۱۳۸۱)، آسیب های اجتماعی، ریشه ها و چاره ها، ماهنامه پیوند، شماره ۲۸۰، تهران
- سیمرغ ، کامبیز، اختلالات روانی رفتاری شایع دردانش آموزان و راهکارهای درمانی آن (۱۳۹۶)، بلور
- گنجی حمزه، روان شناسی عمومی (۱۳۸۵)، پیام نور
- ملکی، حسن، مبانی و اصول تعلیم و تربیت. (۱۳۸۲)، نیکان کتاب
- مستوفی، هدایت - آسیبهای اجتماعی
- کریمی، یوسف و سهراب پور، فرامرز - آسیبهای اجتماعی

پاور پوینت این مطالب در غالب CD، در جلسه ای که در فرمانداری شهرستان ملارد ، با عنوان ستاد ساماندهی امور جوانان به ریاست فرماندار محترم این شهرستان جناب آقای توکلی کجانی و با حضور خانم گل محمدی معاون اداره کل ورزش و جوانان استان تهران، مورخ ۹۸/۲/۲۵ ، برگزار گردید جهت تکثیر و توزیع تحویل اداره ورزش و جوانان شهرستان ملارد گردید.